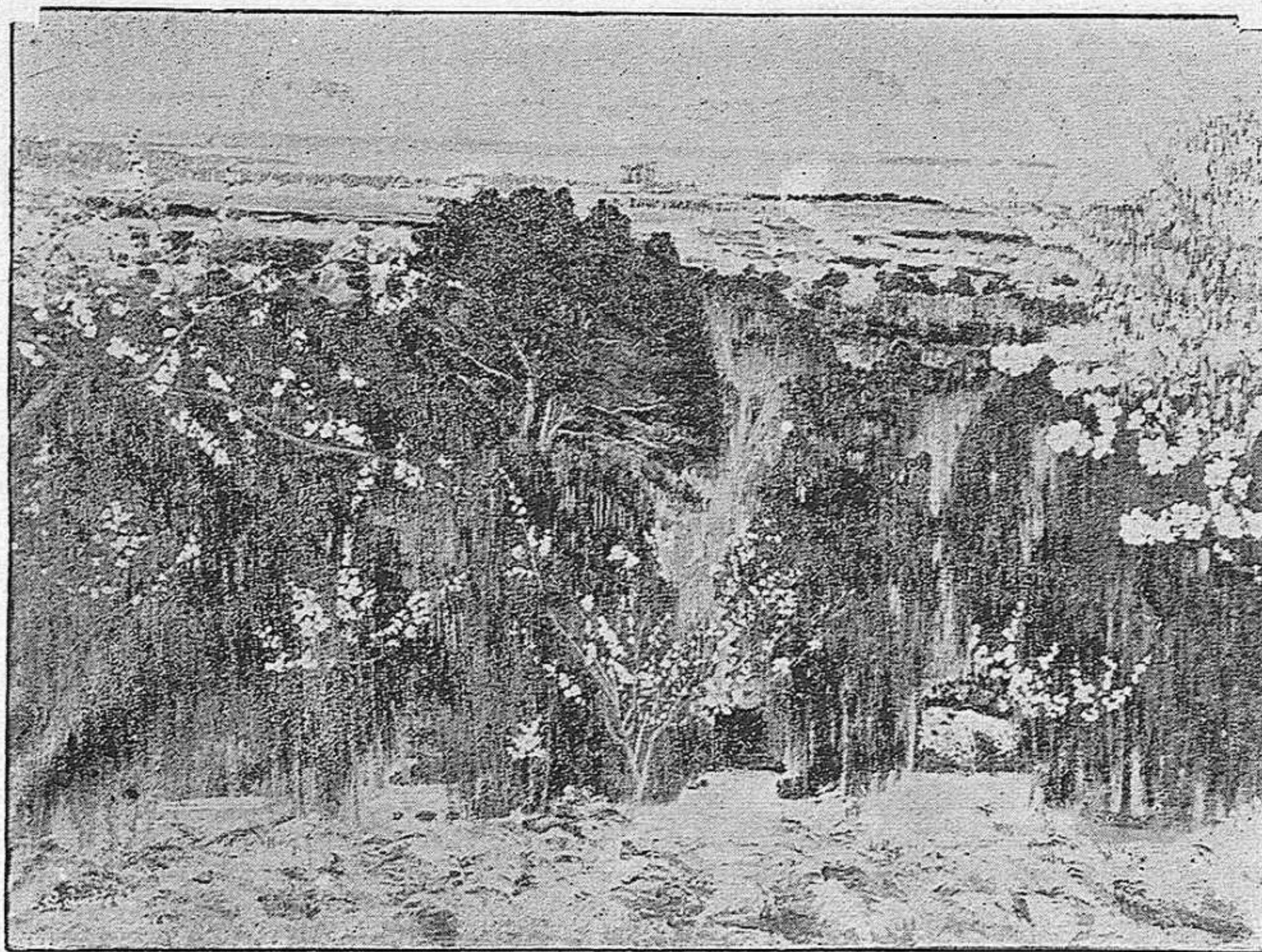

La Roqueta

Número 18

Preu: 0'30 Ptas.

Armonia humana

A PENES es sol tombá per darrera na Burguesa, totes ses fábricas, escampant en l'aire ses veus de sa sirena ò de sa campana, donaren s'avis de basta de feina.

Es fogàs per falta d'aliment s'apagaren; ses altes ximenèes deixaren insensiblement de vomitá fum, y els muscles de ferro que constitueixen s'ánima d'aquelles cases, falts de vida, anaren poc a poc perdent força y aturant els séus acompassats moviments; y ben aviat no se sentí ni es renou sort de ses moles, ni es trepitx d'els telessos, ni el giscà de ses carreretes.

As cap d'un rato per ses altes portalades sortiren aixams de jornalês, camiseta damunt s'espatla ò devall xella, uns rotjos, altres negres de pols ò de tiny, altres saimosos, y tots com de costum s'aturaven devant es guarda-rodes fent sonâ a demunt ell ses monedes de plata qu'estrenyien dins ses mans, espargintse llavò per diferents direccions, contant y tornant contâ es prèu de sa séua suô, lo qu'havía d'essê per espay d'una setmana, que no té fi quant hei ha necessitat, es sustentò de sa séua familia, s'alegría de la casa.

Ses atletes qui feyen feina a ciutat s'entornaren an es poble, caminant apresuradament, contentes y alegres, y avuy més que may.

Bona cantidat de murta s'havía escampat per devant l'iglesia, y ses xeremies y els tamborinos pregonaven qu'havía comensat sa revetla.

Totes ses casetes exalaven perfums de bugada y emblanquinat fresc. Estols de nins y nines, lluent de cara y amb sos vestits netets y ben enmidonats se passetjaven d'una a altre part d'els carrês, deixant a darrera ells un rastre de goitx.

Ensá y enllá els festês plens de teya y encesos aixecaven espirals de fum que s'espargien dins es buit inmens d'el infinit, retratant ses séues flames mil y mil llumene-

rons dins ses aigos tranquils de sa plaja, argentades per sa tènue clarò de sa lluna; y d'allá, de la mâ, tant sols arribava sa remò suau y dolça de ses ones, quant anaven a morí sense força, esteses demunt els escuys.

Ses campanes de l'iglesia d'el Remei tocaven a completes, y sa gent de gom en gom, acudia a postrarse devant l'Altíssim.

Es sobreposat no se donava ni un moment de repòs, acudint a una part y altre.

Com que s'havía dit que ses autoritats no volien permetre que se pegás an es gall per lo brutal qu'es aquest divertiment, els joves d'aquells contorns omplien ses tavernes y cridaven y protestaven contra tal determinació; però mercé a ses anades y vendudes de s'Obrê de sa festa se conseguí es desitjat permís. Y així va essê que encara els rellotges no havían acabat de tocâ les onze, quant sa plassa va estâ plena de lo milloret de tota sa giovanèa.

As cap de poc temps, s'Obrê, ostentant la canya plena de flocs y floretes, simbol de sa séua autoritat civil y criminal, tirat es capell a la banda amb un brot d'aufabegueria dins sa cinta, én còs de camia y mocadò amb puntes fermat an es coll, se presentá seguit de ses xeremies y es tamborino. Sa multitud el rebé amb mansbelletes y crits.

Quant sa cosa se calmá penjaren es gall p'els pèus a una corda y es xeremiè publicá ses condicions de sa *lidia*.

— Ès primê cop l'encantarem, els demés a real cadescun; es qui mat es gall es séu. ¡Ala, idò! atlots animauvos; com més doneu més tindrâ la Mare de Déu. Un real es primê cop... qui hi diu més?

— Dos...

— Três...

— Cinq...

— Sis.....

— Sis reals es primê. No!.. y qu'es sabre está ben esmolat y es gall es gros. Ningú diu més?

—Dotze... digué un jove qui defora sa rotlada estava conversant amb una pajesa tota endiumenjada, enfadat perque dues vegades li havien pres sa dita.

Aquella veu era coneguda de tots y tothom callá.

Era en Toni, de l'horta, un jove alt, nerviut, de cara ampla y negre de pega, de cap grossísim y front de genoy. Tots els séus companyers el respectaven perque es dia de repartí castanyes, amb sa mateixa agilitat manetjava els punys qu'els pès, que per cert eren ben afavorits. Y per això va essé que quant pegá es crit de ¡dotze! ningú xistá y ningú s'atreví a pujá altre vegada sa dita.

Ses xeremies y es tamborino romperen amb uns boleros.

En Toni doná es capell a s'atlota y tot cremat entrá dins es rotlo. Després que li hagueren tapat els uys y tengué es sabre, per desorientarlo li feren doná tres voltes damunt es talons.

Creguent qu'estava de cara an es gall, caminá dues passes al atzâ, però en direcció distinta. Riayes y crits. ¡Pégali! ¡ara fas aprop! ¡una passa més! Y en Toni, fet una bestia, amb més desitjos de pegâ sabrades an els que 's reyen d'ell que a s'animalet qui aletetjava, se girá un poc, dona tres passes més y aixeca s'arma a l'aire; però tanta va essé sa gatzara que els d'es rotlo movien que s'ofuscá y deixant caure es sabre amb tota l'ánima, no més relliscá sa punta per damunt es coll d'es gall y fé brollá se sang, qu'esquitâ se cara d'els tres ò quatre qu'estaven més aprop.

Mes crits y saragata. ¡No 's mort!... no 's mort! ¡Que peg un' altre.

En Toni, que may havia errat es cop, tirá amb rabi es sabre y se destapá els uys, amb més ganes de pegâ un esc'afit a qualquí que d'escupí en terra.

Ses xeremies y es tamborino continuaren tocant els boleros y donant voltes per sa plassa cridant:

—¡Un real per pegâ an es gall...!

* *

Pero no tot en aquell bocinet de mon respiravâ goix y vida.

Carré avall y voltant cantó hi havia una casa plena de desconsol.

Dins sa cambra, un llum de cruyes, penjat d'un quadro de la Verge del Carme, enviava petits resplandôs a damunt un llit ahont geya una dona jove, casi tapada per un mal llensol ple de tacos y forats, respirant fatigosament y en lluita uberta amb la mort.

An es capsal, amb una ma apoyada a un pilâ y s'altre caiguda damunt es cap d'un infantó que tenia aferrat a sa cama, hi havia un homo. Fíxos es uys a sa malalta ni mirava res, ni veyá res, y tant reconcentrat estava, que ni ses bavarades d'alegría que de tant en quant entraven dins sa cambra, ahont ja la mort havia fet presa amb sa séua brutal fredô, tenien forsa per treurel de s'ensopiment en que estava embegut.

Ses impresions que contínua y repentinament s'anaven retratant a sa cara d'aquell homo, daven a comprendre que dins es séu cervell hi bollía tota una tempestat pròxima a rebentâ y que feya esforços per contenirla.

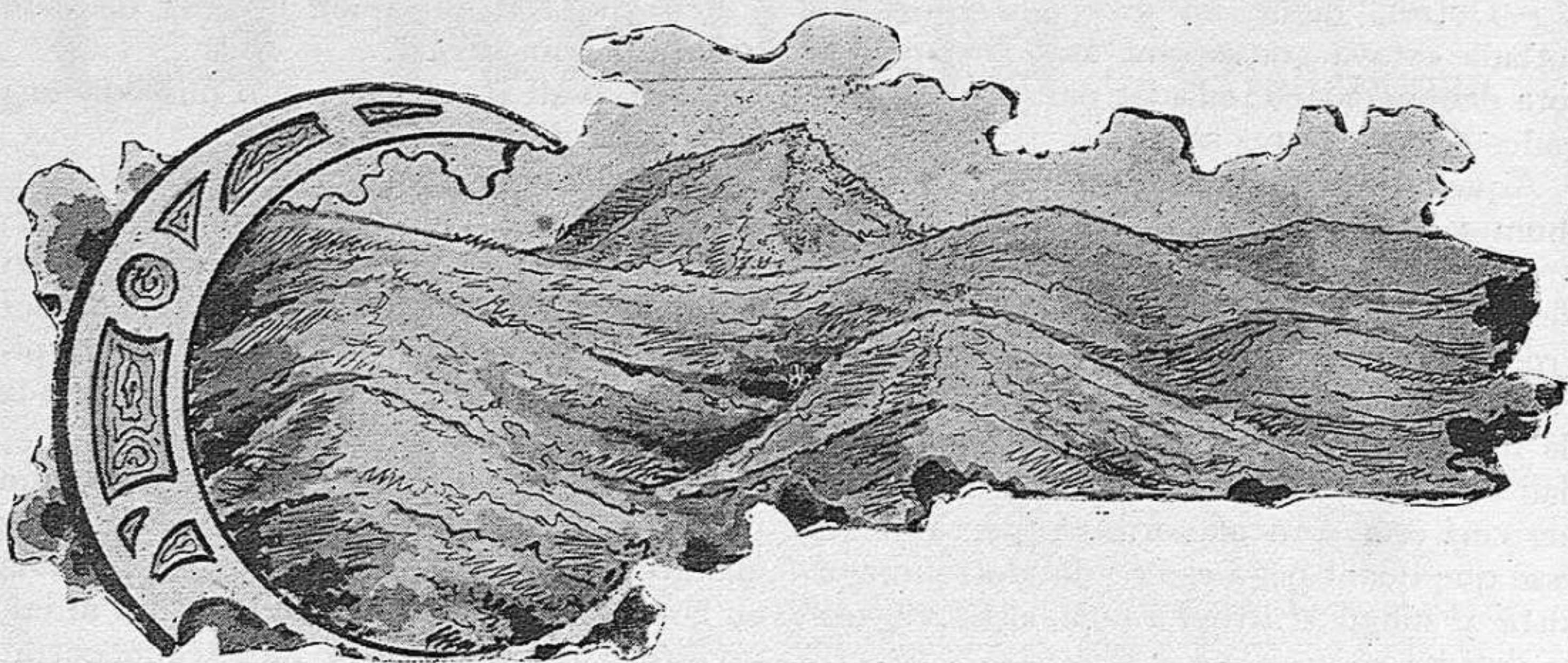
Pero arribá un moment qu'es séu esperit decaigué, y aixecant els uys an el cèl, de dins es séu pit destrossat deixá escapâ un ¡ay! que tant poria prendre per gemec implorant misericòrdi, com per un crit amarg de protesta.

* *

Al entretant, els sons d'es tamborino y de ses xeremies... sa gatzara y riayes que retronaven per sa plassa... els gemegs de dolô y desconsol que quedaven comprimits, sensa èco, dins aquella cambra... y sa remô a penes perceptible de ses ones quant llepaven s'arena de sa plaja... se mesclaven y confonien amb es fum d'els festês qu'en espiral gigantesca s'en pujaven cap dret al cèl.

G. CARBONELL.

El Puig de Galatzó

Al meu estimat amic don Jordi H. Cetre

Muntem, pujem la costa ab fort coratje;
pujem goijosos per l'estret tirany!
y trepitjant llenegadís herbatje
mes amunt mos empenyi el nostro afany!

Deixem enrera l'*Hort* hont les taronjas
guaytan com bollas d'or entre el brançam;
ja remuntam la *Bassa* hont canyas flonjas
vinclantse mouen puntagut fullam!

Deixam abaix la fertil fondalada
brufada d'alsinars y d'ametlers,
de blavenca olivera encatifada,
y hont treuen negre capsa els garrovers...

La blanca *Casa* ja ha desapareguda
darrera el quantrefort del penyalari;
la coma, abans altiva, ja abatuda
la veim que tomba dins el comellar!

Del *Castellet* la rotja penya queda
allà abaix y ben lluny; la daura el sol;
y l'aire perfumat vé de l'arbreda
y puja... al pit cansat donant consol!

Alçarse en la *Pedrera* no s' veuria
d'aquí, 'l fum de la máquina a vapor;
ja desd' eixas alturas no s' oiria
el trò dels barrobíns, assordador!

Obrintnos pás per carritxars y matas
remuntem marjes y passem portells;
caminem del rocam per les regatas
qu' enclotxan les estepas y els ravells.

Presas están 'reveixinadas socas
per rèls qu' a flor de terra fan rebolls
o anguilajant estrenyan fort les rocas
vestidas de lletreras y fonolls.

Sa cabellera espolsan gegantesca
evocant la tempesta altívols pins;
y amb nostros rissos juga l'aura fresca,
y exhalan sos perfums els romanins....

Ja som casi a n' el cim!... Las penyas núas
s' acaramullan guaitant d'amunt avencs....
alerta a tropessar sobre les púas
d' els carts esgrogahits dels negres trencs!

D' els munts llunyans la cresta mitx borrada
s' alsa blava darrera el de més prop....
;Ja triomfam, ja triomfam! ;tomba humillada
l' altiva testa ja el gegant *Escrop*!...

;Ja som dedalt el cim! ;Gran es l' Artista
qu' ha aixecat eix altíssim monument!
;No mirem prop!... l' avenc xupa la vista....
;lluny vaja la mirada y 'l pensament!...

En el Cuteurueull

S' aixeca el cap superb y el cor s' aixampla
enorgullit d'amunt eix pedestal,
y un llampec ficsa l' ull en lo cel ampla
hont brilla el sol com llántia colossal!

Allà abaix, dins l' abim, per allá enfora
jauen cent vilas sobre verts llensols,
y els camins serpentejan per la vora
de solcats sementers y montinyo's.

Blavor del aire fins la retxa tapa
hont aigo y cel se volen ajuntar....
;tot s' estén baix de mí!... com en un mapa
l' *Illa d' or* se dibuixa sobre el mar!...

...D' el Rey En Jaume d' Aragó la gloria
pregonan les campinyes de Calviá,
y m' apar que hi reviscan de l' historia
augustas ombres... trescánthi per allá!

Cent vaixells veu l' encesa fantasia
p' el mar de *Santa Ponsa* y *Porto-Pi*;
y, barrantse la Creu, veig l' agonía
d' els dos Moncadas just devall el Pi...

Y com si processó fos de formigas
que van y venen, busques 'rossegant,
m'apar veure las tropas inimigas
ab las aragonesas batallant....

Com deïsa d'el mar mitx despullada
besada per les onas, Palma está;
y blanquejan enllá de la murada
l' Arraval, Son Rapinya, el Molinà....

Tantas casas que voltan la badia
semblan l'escuma de la mar rompent;
la Sèu amb els turons y crestaría
una roca a flor d'aigo solament!

...Cabrera, mes enllá del Puig de Randa
y del Cap Blanc; ..y alluny Ibisca s' veu!
y si ficsau la vista a l'altra banda
la boirosa Menorca ovirereu....

Y si cap a Ponent l'esguart s'afanya
en trobar nous detalls dins l'infinit,
ab perfils indecisos de l'Espanya
veureu les costas en l'abisme humit....

Ja l'ánima enardida de ventura
desdenya el Mon que jau sota els meus pèus! ...
¡Lliure el cor pot gosar d'aquesta altura!
¡Aixó es el trono, Llibertat, ahont sèus!

Pensarías al cim d'eixa montanya
lo que val tot quant cercas, ambició:
¡desd'aquí tant petita es la cabana
com l'altivol palau del poderós!

Es aquest cim un escaló que puja
la pensa humana fins lo Trono etern,
y no 'l con mou la desfermada pluja
ni l'ardent halenar del fondo infern!

Ell es un dit que signa maravellas
del cèl, desde la terra; mut y altiu
revista va passant a les estrelles,
y l'argentada lluna li sonriu....

En torn del cim els núvols s'encapdellan;
creix la boira cenrosa baix de mí;
el sol daura el meu cap; y abaix s'estellan
penyals qu' els llamps y trons fan estremí!...

Lo vencedor qu' entre les hosts guerreras
dins triunfal carro anava llorejat,
voltat d'áligas d'or y de senyeras,
per les Vestals de Roma festejat,

Manco plaher que jo disfrutaria,
puix son els meus cavalls... el llamp ardent,
els niguls ma carrossa, ...y fins podria
alsant el bras ¡tocar el firmament!...

¡Senyor... benehit siu! ¡l'altura aquesta
apar fassa mes pura l'oració....
¡sota está el niu de l'áliga faresta!
¡sota estén negres ales el voltó!...

La Baixada

El sol se pon.—Baixém de penya en penya;
atlots, nó vós fieu dels pedregays;
pitjan sobre les rocas l'espardenya;
passan, sens mullarvós, els xaragays.

Torna aixecarse el cim ple d'altivesa;
ni el tirany hem trobat en la pendent;
y el cel se va tapant; la teya encesa
ja tenim ..;hala envant, y ben rebent!

Rojenca es la claror y misteriosa;
l'ombra dels troncs se mou sobre el pedreny;
del pí la seca fulla relliscosa
per l'enroscada costa mos empeny!

¡Sentiu d'aquí la dolça cantarella
d'un pastoret y l'eco d'un flaviol
que se mesclan al so de qualqu'esquella?
hi ha un pajeset adins la vall tot-sol...

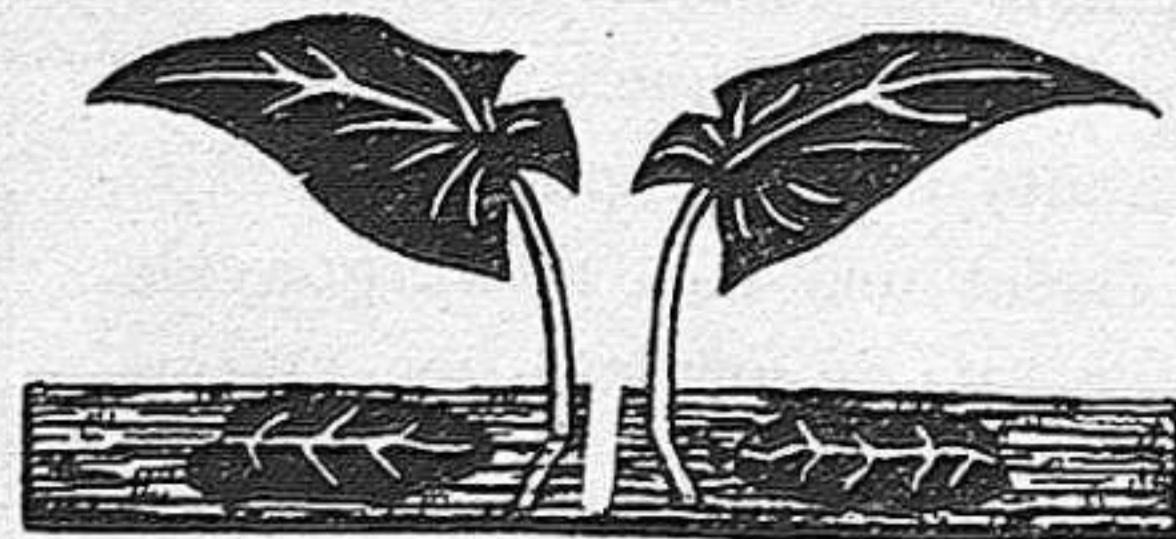
Ja hi arribam ..;ja hi som! ...l'óliba xiula,
crida el granot ¡quin crit mes esquerdat!
el grí incansable entre el ramatje piula;
...y el conrador s'en va a dormir cansat....

.....
.....
.....
.....

¡Ay Mallorca, Mallorca, patria mía!
¡m'en ha duyt lluny de tú ma sort impía!
¡lluny de tú, mare meua, ple d'amó
record tes maravellas!... ¡Jo voidria
ma vellesa passar amb alegria
a l'ombra d'els penyals de Galatzó!

JAUME POMAR.

Madrid-1902.

N' Antoni Gelabert

VET-AQUÍ un pintor jovenet, un aprenent, an-e qui no tenc cap reparo en alabar tal com es sense voler sebre si arribará ò romandrá a mitat de la ruta. Per tot lo qu'ha fet fins ara, mereix grans elògis.

En Toniet Gelabert ha comensat desde 'l primer día dins el bon solc de l' escola moderna. De-tot-d' una ja va beure, amb un atreviment de que no 'l creiem capás tots els qui coneixíem el séu posat temòrec y el séu interior com encongít, an el tronc d' aigua de la pintura lliure, ampla, gran, forta, sense que necessitás la pauma de la ma pera durse el liquit a la boca en petites parts y fogint dels ratjols ahont encara xuclen els nostros pintors, joves y vells. En Gelabert no va anà de miques, com se diu vulgarment.

Antoni Gelabert

Flors, quadro d' en Gelabert

que son superiors an els séus pocs anys--a pesar de tot ha conquistat la meua simpatía y l' admiració de aquells qui saben per experiencia els sofriments que acompayen a tota lluita.

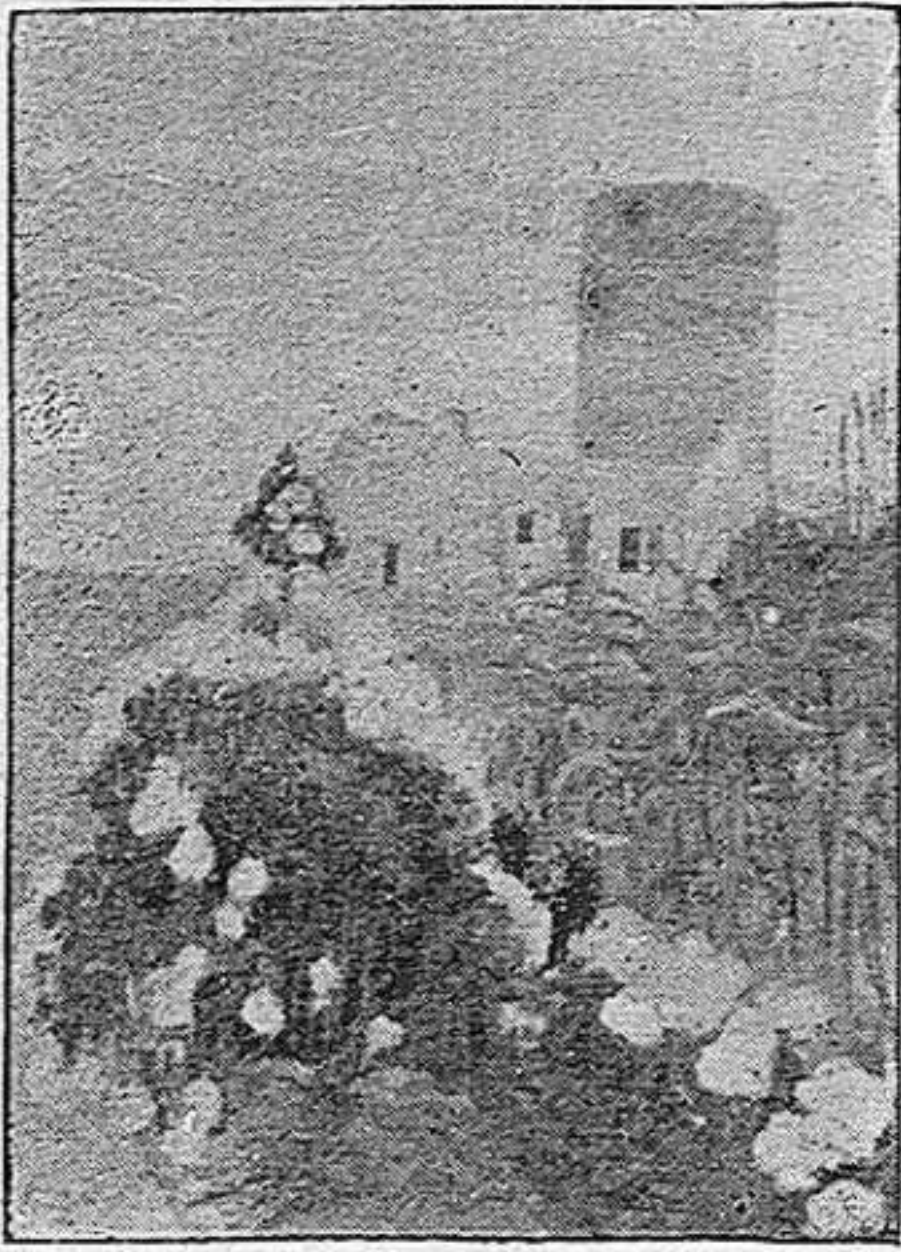
Ha comensat per rompre amb la manera de pintar dels mestres de l' Academia,—que ja es atreviment;—y no content amb això, ha tengut bastanta despreocupació per exposar ses obres an el *Fomento*, essent una taca desvergonyida, com molts deien, a dins aquella sala de quadros que casi pereixen pintars per individus d' una mateixa familia. No ha faltat qui sostengués qu' era precís prende una determinació amb aquell mamarratxista. Y jo vos dic que per sostenir semblant situació se necessita esser un homo valent, un esperit molt fort, un convensut, un creient, un cap que persegueix un

De cop y bolei setrobá mes cnllá de lo que mestres y deixebles acostumen a fer. Aquell atlot, aquell atlot aturat, fé arruar el front an els inteligents y an els esperits oberts, y fé riure an e's rutinaris y a les ánimes pobres.

Y, supo ant que lo que fins ara ha pintat en Gelabert, no valgués la pena y p'el contrari du fetes coses

Pescant, quadro d' en Gelabert

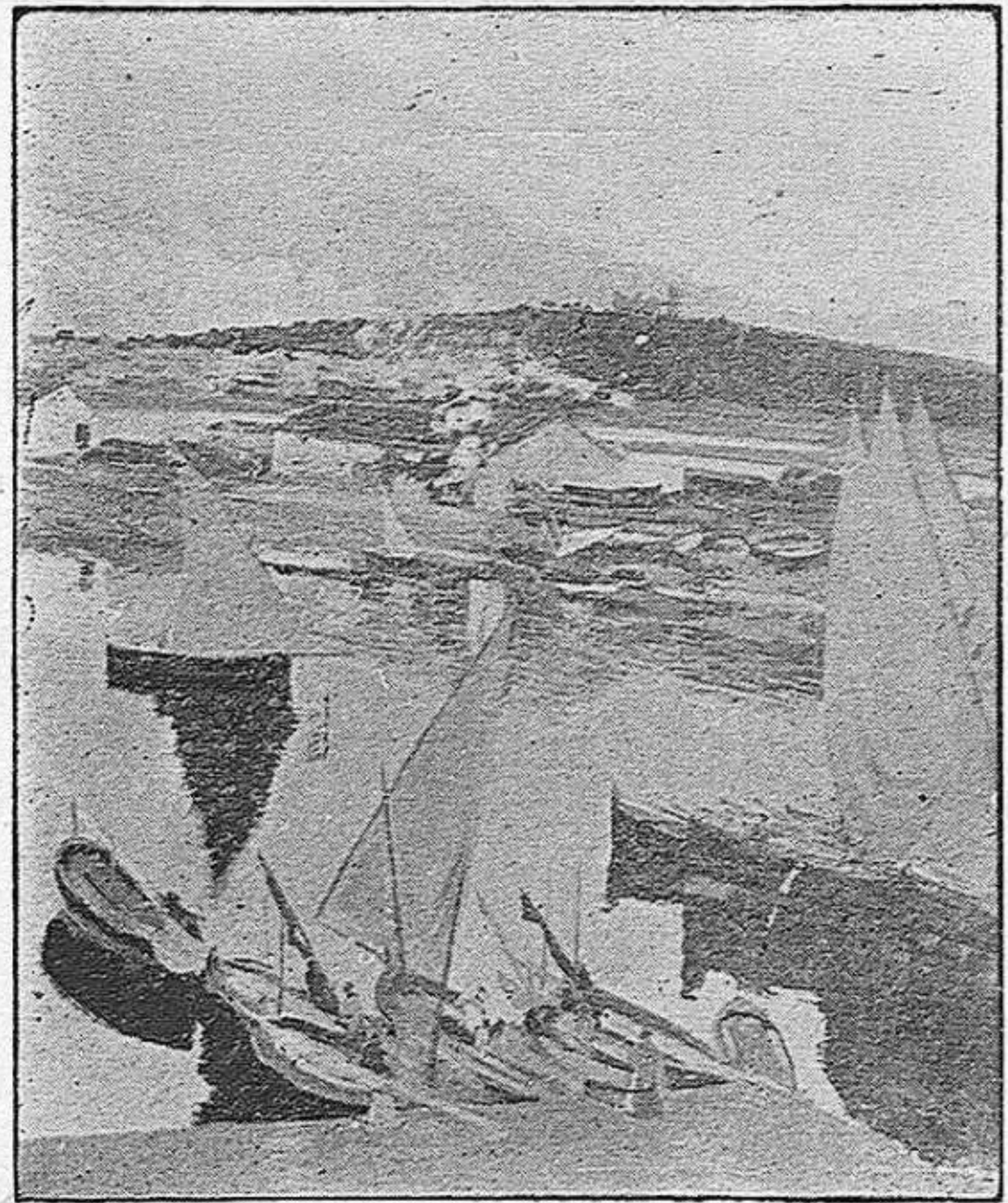
Un molí, quadro d'en Gelabert

ideal, un cor que sent de bon de veres. Un jovenet que resisteix les burles d'una majoria, qu'es veu despreciat p'els qui poden comprar teles, que ni reb els afalacs d'els qui fan renou, ni cobra els doblês que necessita per seguir endavant, y, a pesar de tot, segueix la seva ruta, calla y fa feina, se tanca a son estudi y torna a sortir amb un obra més escandalosa y que fa xisclar més les granotes del bassiot, assegura qu'es un temperament, un fort, un talent y una voluntat. Per forsa ha d'arribar.

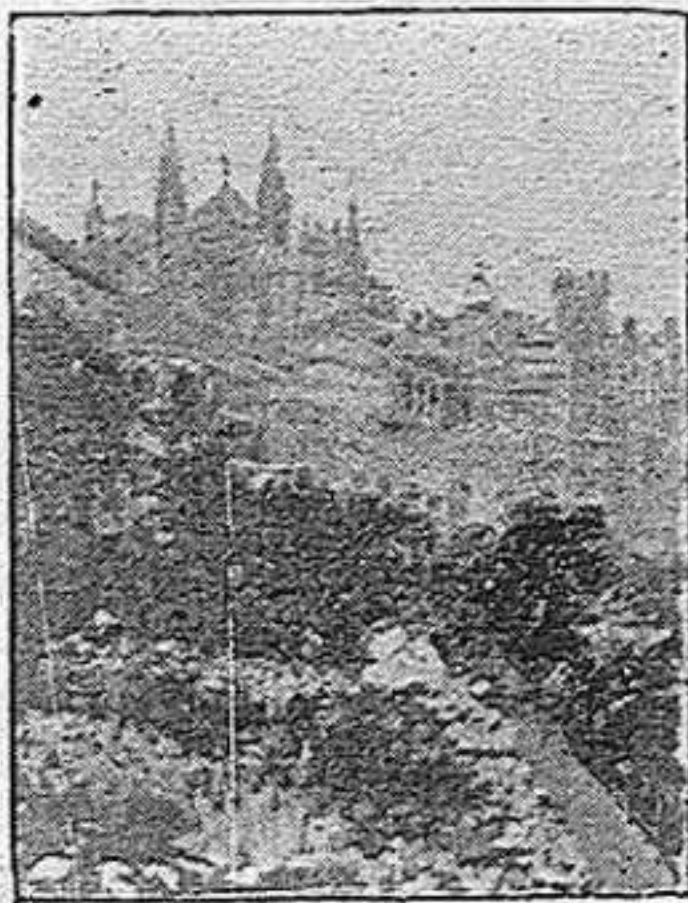
Per de prompte lo que du fet, es ja qual-que cosa. Ha trencat p'el camí del mig y camina tot sol, separat de tots. Es un dissident. Y aquí, a la terra d'els remats de totes classes, es un gran mèrit anar cap amunt, despreciant les tonteries d'els qui romanen a la vora de la carretera ampla y abundosa, ahont se pot viure més descansats, més

respectats, més ben alimentats. ¡Bon profit! Això no farà que no sien uns endarrerits, uns famelles, uns esclaus de tothom, uns no-resos dins la esfera de l' Art universal. Prefereixen menjar bé. Amb això l' Humanitat no farà mai més via.

En Gelabert per de prompte es ja un artista qui ha apuntat el seu nom an el cap d'una época de la pintura mallorquina. Això es qualque cosa positiva. No vui fer profecies. No som d'els qui veuen en fora. Me basta per dir qu'en Toniet mereix grans elogis, el que sia un conscient que s'ha rebel·lat, disposat a seguir son camí.

Es mollet, quadro d'en Gelabert

La Seu y sa Llonja, quadro d'en Gelabert.

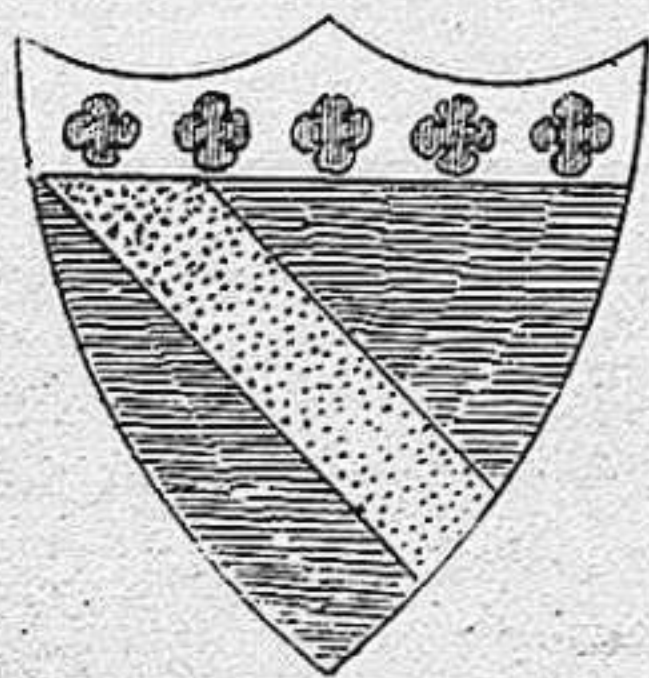
Es l'única senyal que me va creure que davant noltros tenim un futur cap de brot.

J. TORRENDELL.

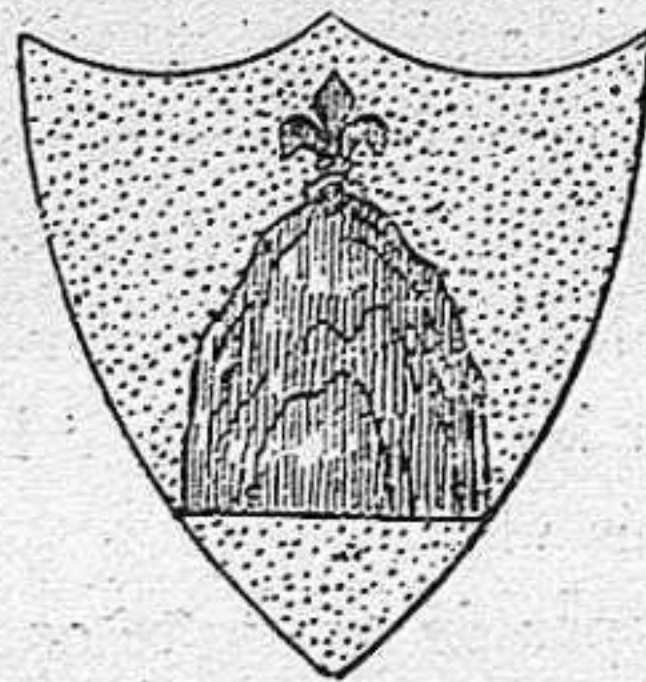

Noms, armes y noticias de ses families de Mallorca

Bauzá.—Llinatge estés a Mallorca. Armes: *de blau una bande d' or, el front d' argent carregat de cinq flors de roig en faixa.* Se troba a una sepultura en la capella de Sant Pére de la Seu.

Bellpuig.—Familia antiga estingida. Armes: *d' or un puig de roig flordellisat*

Belloto.—Familia originaria de Génova d' Italia; establida a Mallorca en el sigle XVII y heradada en grant part per los comtes d' España. Tenia el nom provat en la confraria de Sant Jòrdi d' els Cavallers. Armes: *de blau una alzina natural terrassada; adestrada d' un llebrê d' argent empinat al tronc.* Se troba en el portal de Sant Francisco de Paula.

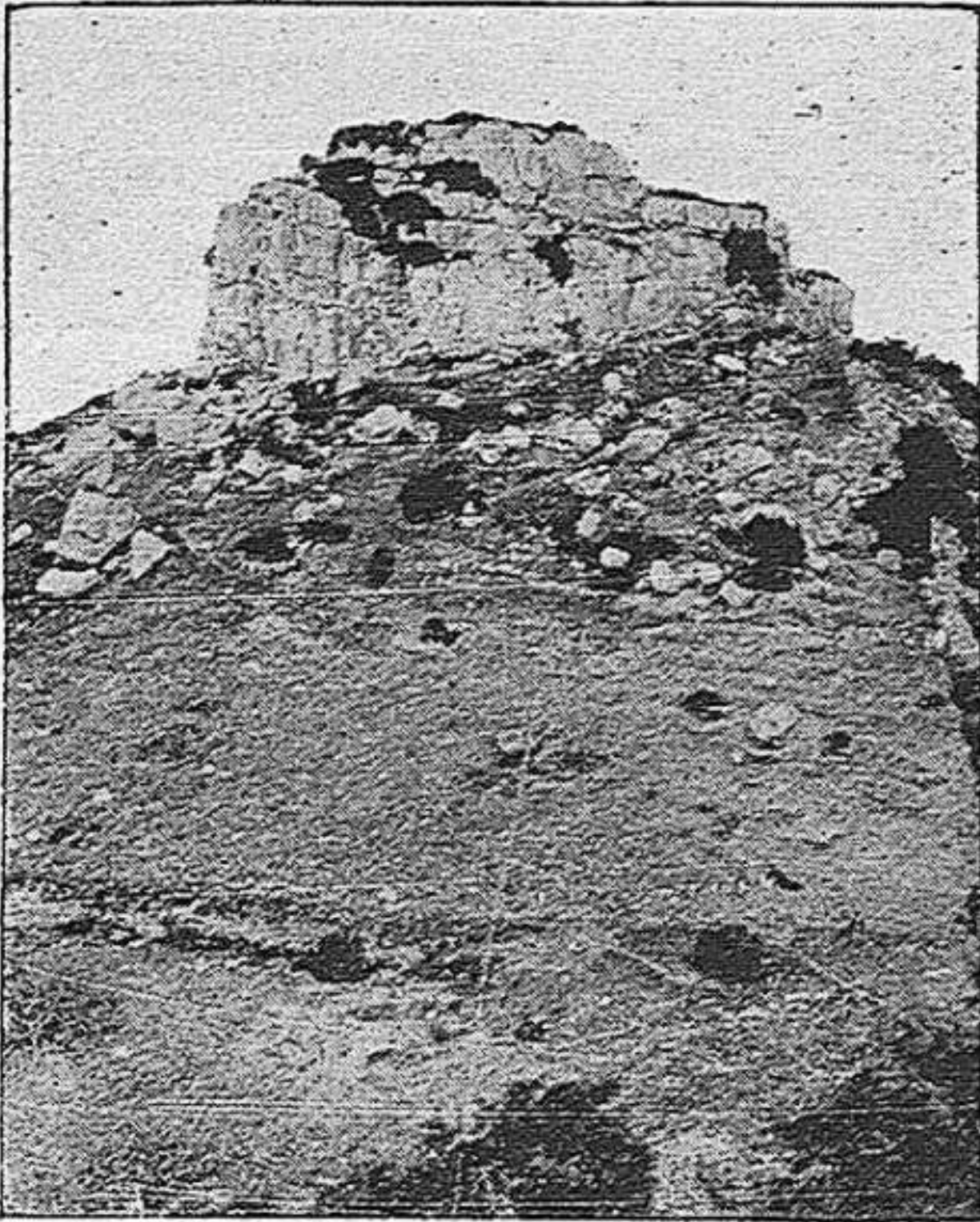
Bellvehí.—Familia antiga estingida en les cases del Comte de Creixell de Morella y en la de Rossiñol de Zagranada de Mallorca. Armes: *de blau un brau d' or amb una crossa de lo mateix.*

Manacor

LA ROQUETA no solsment, vol ocupar-se de lo qu'a Palma passa, sino que té prou interés en anâ recullint noticies, vistes,

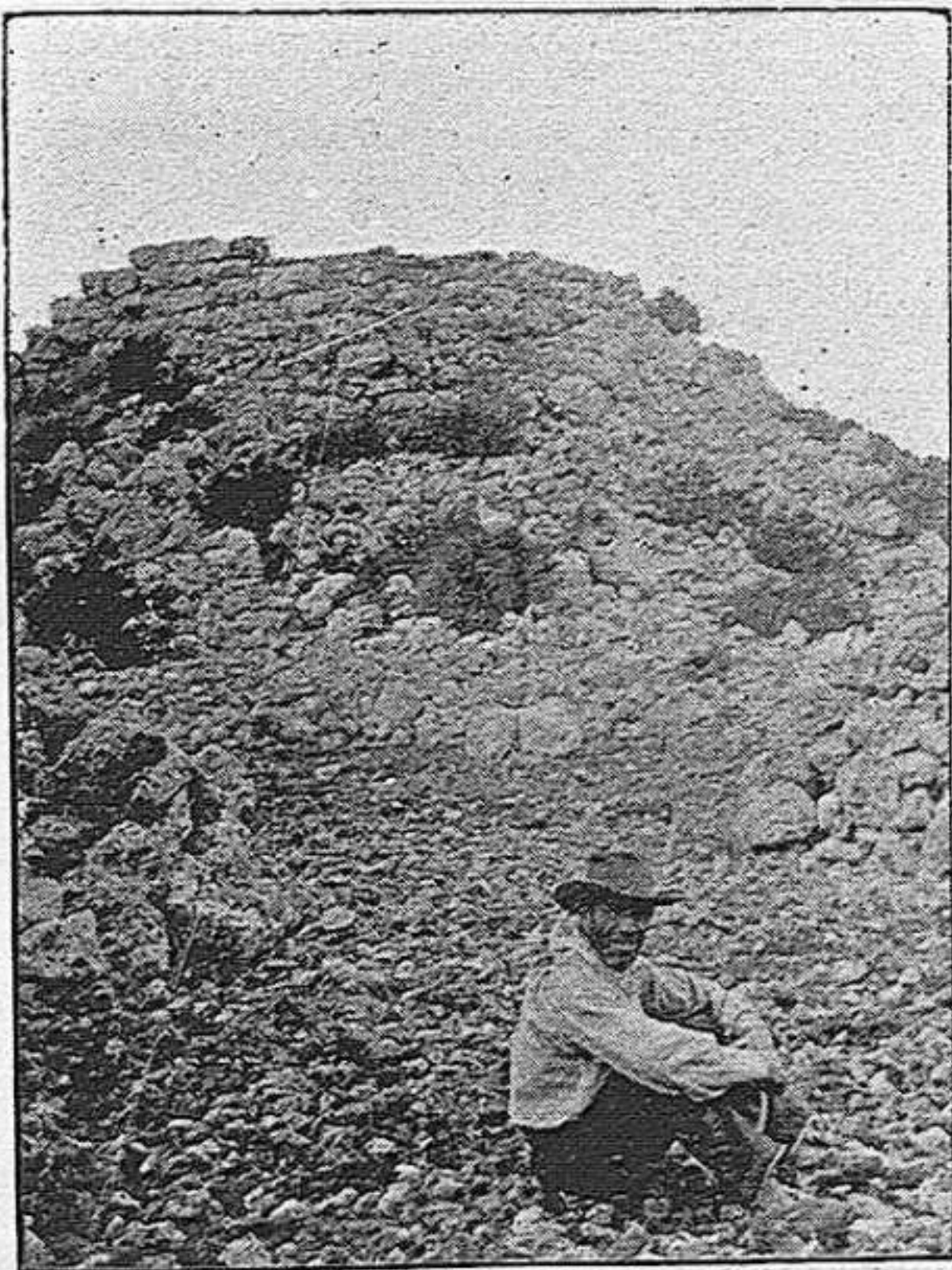
de sa nostra illa. Si no heu fessim així no ompliríem tota l'extensió d'el nom d'aquesta revista.

En numeros passats darem a coneixe qualque cosa de Sóller y de Sta. María amb motiu de ses fires de dits pobles. Avuy dedicarem cert espai an el poble de Manacor, qui a s'importancia de ses séues industries uneix la magnificencia de ses coves y el tresor artistic de sa séua *Capella*.

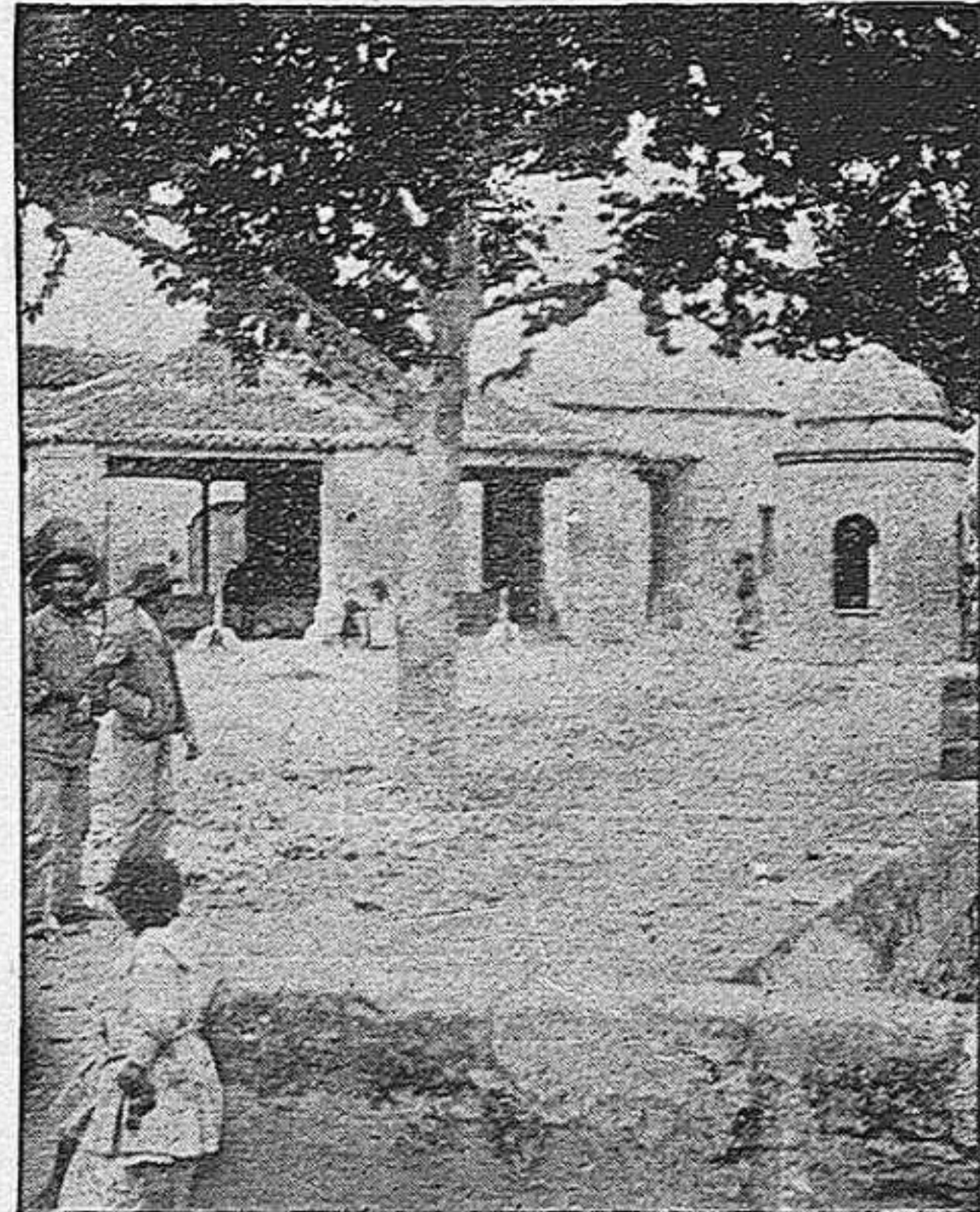

Roques d'es Castellet

tot lo interessant d'els pobles y de ses viles

Monument ciclòpic

S'abeuredó

A Manacor hei han arrelat moltes industries que li donen cert aspecte de ciutat moderna; fins l'electricitat, qu' avuy ja ilumina els séus carrers, ajuda a vestir amb els aires novells d'el progrés les venerables ausines de la tradició.

D'entre els séus edificis desco'la la Parroquia, de gran cabuda y de severes línies.

Hei ha també se clastra de Sant Domingo, visitada sempre p' els excursionistes.

Son dignes de visitar-se els antics edificis de *sa torre de ses puntes* y *sa torre dels Anagistes*, un altre torre que pertenesqué an el antic palau d'els Reys de Mallorca y varies ruines d'edificis ciclòpics d'els que publicam varies fotografies.

¶ Capítol apart necessita sa Capella, institució coral que, en llenguatge co-

Diada de sa fira.—Carré d'en Bosc

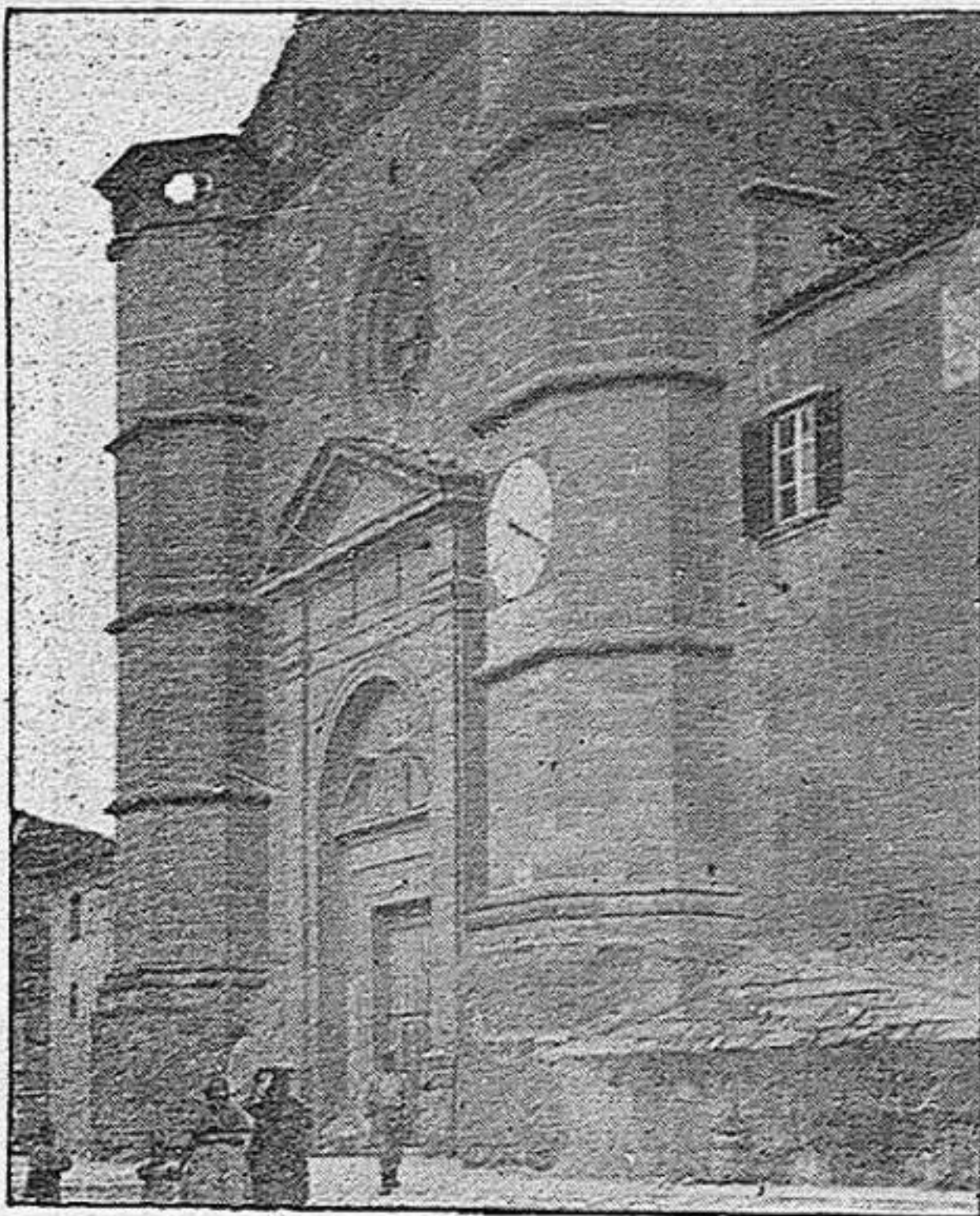
jam molts d'aplaussos, com se mereix tan artística associació.

**

Acompanyant aquestes retxes publicam dues instantànies d'es carré d'en Bosch y de sa plassa del conte de Sallent, es d'a de sa fira que 's celebrá el dia 21 d'aquest mes.

**

Publicam un grupo d'els coristes de sa

Iglesia parroquial

rrent podem dir que ja ha passat ses fronteres, surant per demunt s'apatia nostra y amb una constancia envidiable ha duit a terme el séu ideal per el sanetjament de sa música polifònica.

No hei ha viatgê que senti aficions artístiques que no visiti y siga obsequiat galantement per sa Capella, deixantli sentir lo milló de ses séues composicions.

Ara va a emprendre un viatge artístic a Valencia y els-e desit-

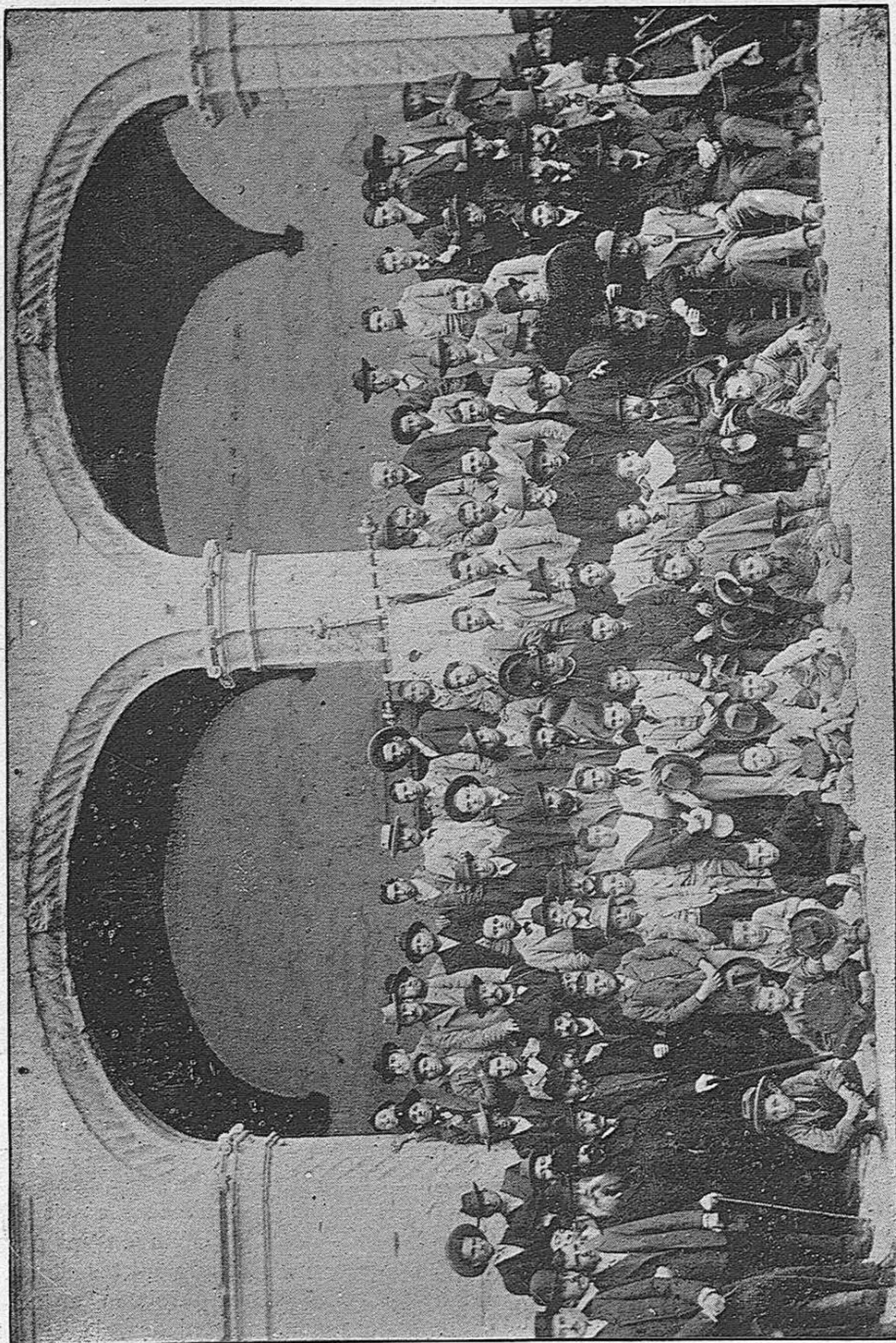

Diada de sa fira.—Plassa d'es Conte de Sallent

Il·lustració Mallorquina

Capella de Manacor, fet quant un d' els festivals an els qui acudiren molts d' artistes de Palma, y alguns d' ells apareixen en dita fo-

tografia, entremesclats amb els coristes manacorins.

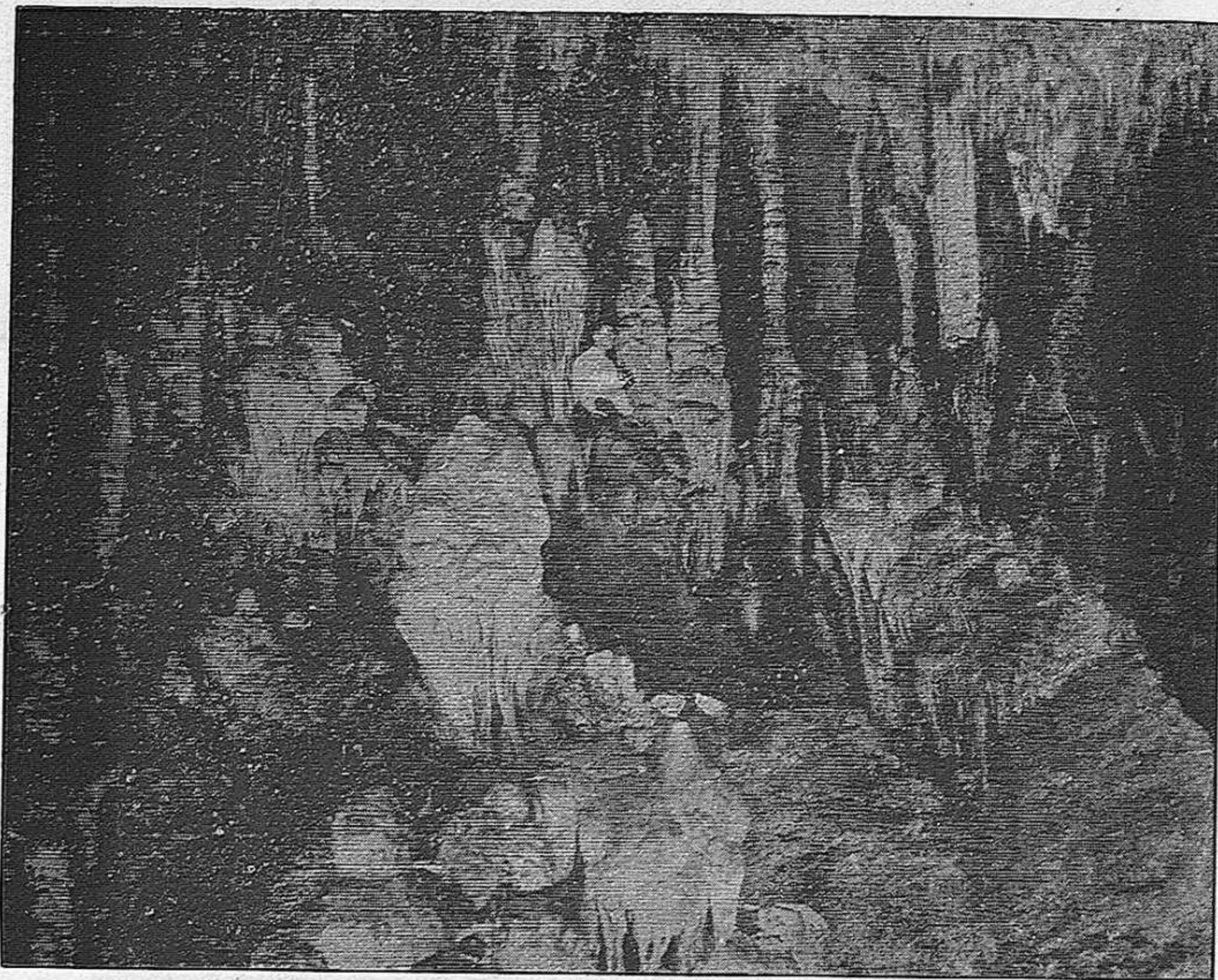
Capella de Manacor

Visita a les coves

Si haguéssim d'escriure l'impresió que en nostre esperit causa la contemplació de les bellesa que contenen les còves de Manacor, pareixeria que noltros mallorquins, com-e part interessada, exageravem en l'elògi de les marevelles de la nostra terra.

Per fugir d'això deixam la tasca a la ploma de nostre amic D. Ricardo Agrassot, qui, com saben els nostros lectors, efectuá una excursió a Mallorca, en el mes de Maig pas-

cions y sobre tot quant aquestes han d'esser trasmeses a altres ánimes. Parlà de coses extraordinaris per les quals no hi ha terme de comparació qu'els-e doni un poc de claredat, es cosa imposible; es encara una obra més titánica que sa realisada en ses còves per la forsa de la Naturalesa, que romp ses roques, obrint fondals profonds, ahont reposen ses aigos dormides que no veuen el sol, sense un estremeixement, sense una

Manacor.—Còvas d'el Drack.

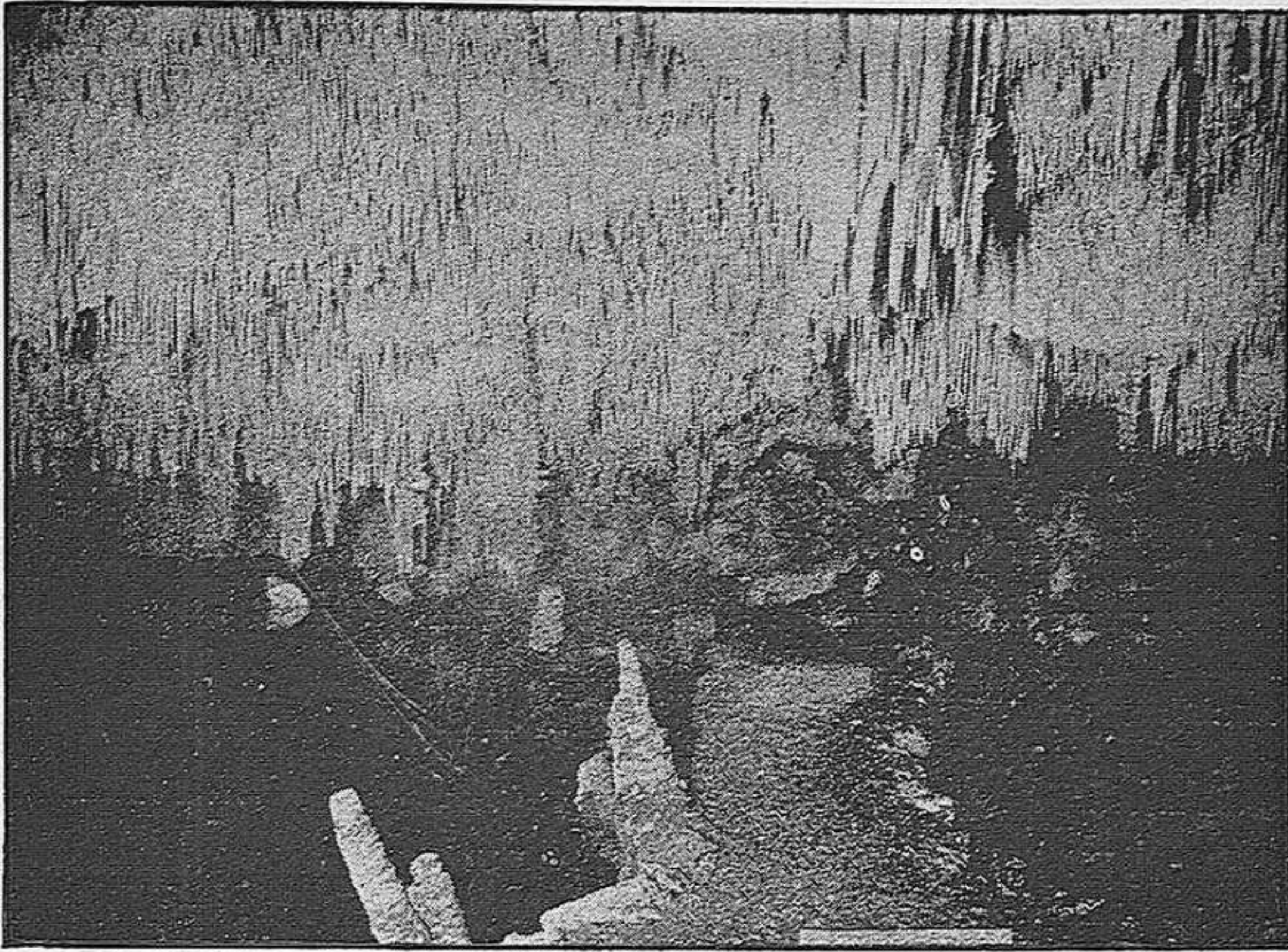
sat, en unió de nombrosos companys, socios d'el *Círculo de Bellas Artes*, de Valencia:

«Al visitar les còves mos internarem en el fons de la terra precedits p'els guies qui il·luminaren es camí amb làmpares d'acetileno, cercant l'espectacle asombrós que guarda Mallorca en el fons de ses entranyes, en els recons misteriosos de son còs de roca.

No se pot facilment esplicà l'impresió que s'esperimenta devant un espectacle tan grandios. La pobresa de les paraules se descubreix en els moments de les grans emo-

remor, com-e petrificades en la sombra sens fi.

Tot lo que diga sobre ses còves ha de sonà a buit, com hei sonaven les paraules y les passes d'els excursionistes devall aquelles bòvedes que ja pareixien un cèl carregat de fermes nuvolades, ja el sòtil afligranat d'un edifici árabe ò un dossé somiat d'estalactites y de trossos de teles que penjaven, inmòvils en l'aire sense corrents y sense palpitations que mos rodetjava. Al mourerse d'un lloc a s'altre els

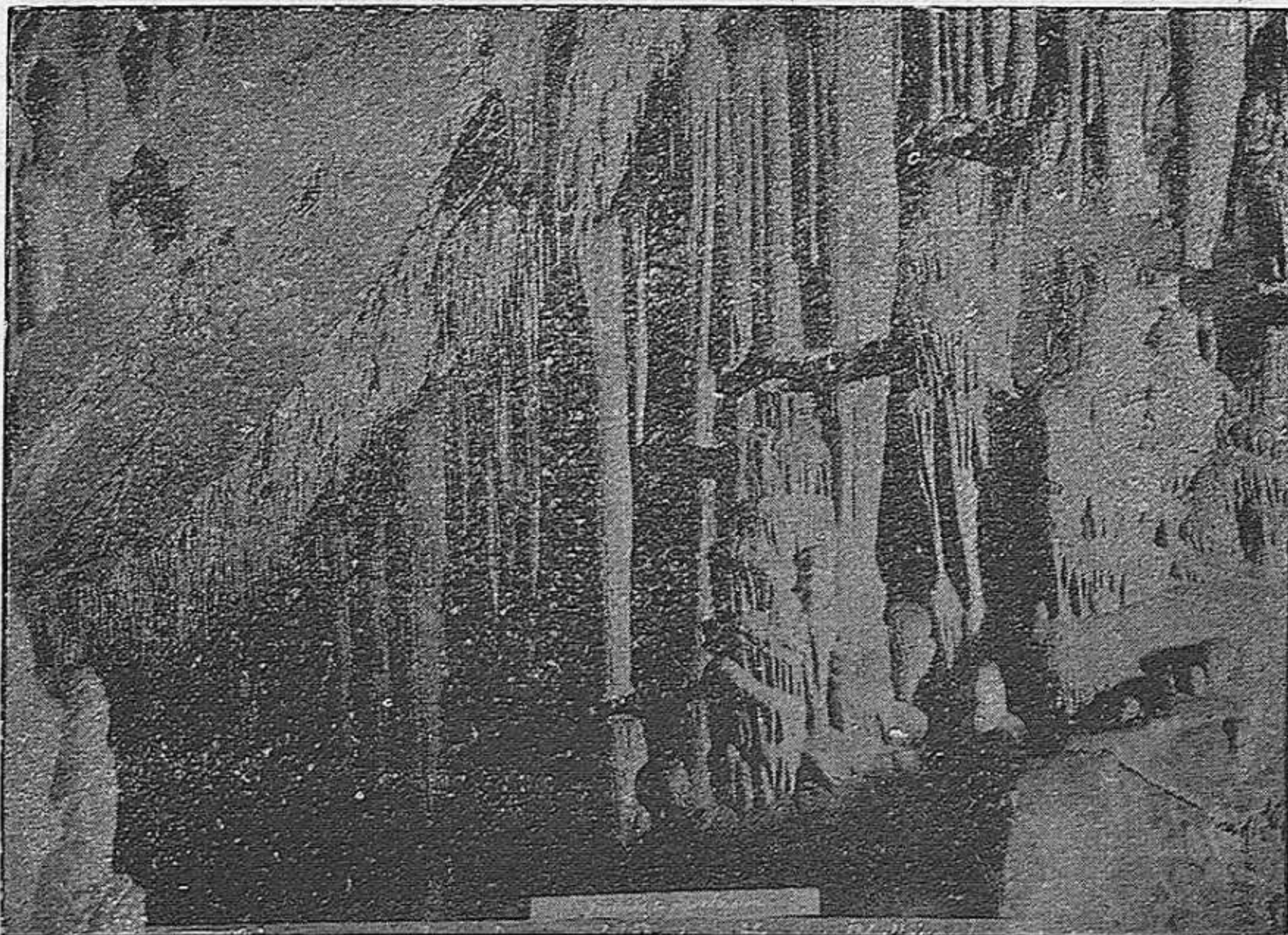

Manacor. - Les còves d'el Pirata.

llums d'els guies feyen ballar les ombres d'infinites columnes elaborades sense descans per les ombres, brillaven un moment y tornaven a enfonzarse en les negrures de sa mansió de cíclops. Caigudes per a sempre de les bòvedes plenes de cruïsses, s'acaramullaven les roques en el nostre camí, demunt les quals creixien com una flora antdiluviana estalacmites de formes varia-

díssimes qu' aixecaven sos fronts de randa, deixant caure demunt ses espatles cabelleres de pedra que se retorsaven ò bocins de tela que cubrien scs blanques despulles.

Quant callavem vensuts per l'esfors de sa nostra atenció sempre desperta y aplastats baix d'el pes de tantes grandeses, desistint de tot gènere d'exclamacions qu'allà resultaven fredes, se sentia distintament y a

Manacor.—Les còves d'el Pirata.

llargs espais de temps el gotetjar de pedra, quins cops acompassats se produïen en un silenci tan profund y en un buit tan absolut, qu'esperimentavem quelcom de l'aniquilament de tota vida anegada en el fons de les ombres.

Creixia el nostre entusiasme, quant entre les roques descobríem qualche lag, qualche tassa de pedra contenguent en sa cavitat el cristall indescriptible d'unes aigos transparents, sobre les quals llenegaven els llums d'els guies donantlos tons de esmeralda y en quins fons sorgien nòus fantasmes, nòves formes qu'apareixien envoltades en una misteriosa gasa que confonia sos contorns. Reflectiense en aquells miralls els sòtils d'afiligranades estalactites y quant d'elles caia

cloure en sos plecs, amagantles en la nit infinita, totes aquelles joyes sommiades, plenes de fantasia, filles d'el treball incessant d'els monstres de les cavernes qu'elaboren eternament son niu en la roca.

Al sortir de les coves comensarem a percebre poc a poc la llum natural que mos semblava esgrogahida y en la que s'hi cernia una boirina lluminosa qu'arribava fins als murs de pedra, viscosos y plens d'homitat, arrancantli llaugers reflectes; y ja a defora callavem tots com si despertassem després d'un somni afalagador qui se desvanexia y tornava á les ombres desconegudes d'ahont havia sorgit.»

* *

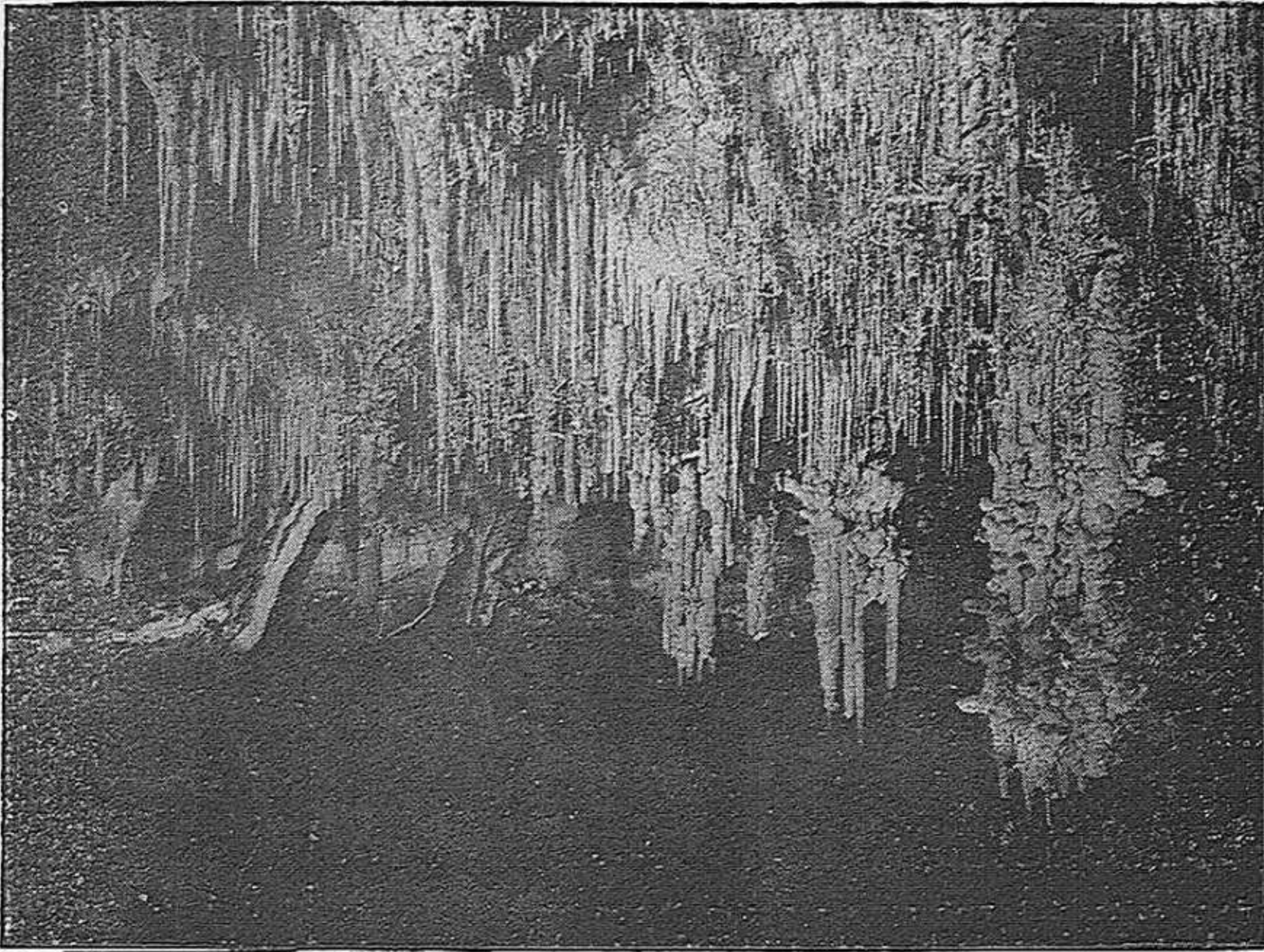
Manacor. - Coves d'el Pirata.

una llàgrima d'aigo se rissava la superfície d'el lag y els cercols de ses ones s'espavaven tranquils, fent tremolar per un moment les adormides penyes d'el fons.

L'espectacle se repetia, però sense cansâ perque sempre els fantasmes qui sorgien al nostre pas variaven de forma y d'agrupacions, mostrant lo fecond de la fantasia que, amb tan pocs elements, creava un mon nou. Y a quallsevulla moviment d'els llums llenegaven les ombres per les parets, correuent precipitades y vigoroses, com si s'dassen pressa per tornâ a guanyar el terreno perdut, allargant sos brassos plens de misteri y estenguent altre volta son mantell de tenebres derrera noltros, ansiases per en-

No p'els mallorquins, que son la major part els qui han admirat l'hermós espectacle de les coves de Manacor, sino p'els d'afora qui no les coneixen sino per la fama de son nom, donam d'elles en aquest lloc una descripció que, ja que no detallada, com voldriem donarâ al manco una idèa de lo que son tan interessants curiositats.

Les còves del *Drack*, situades a un d'els costats de la cala de Porto-Cristo, se divideixen en tres parts que va a parar per diferents camins an els lags anomenats *Negre*, de les *Delicies*, y de la *Reina de Toscana*; seguint per estrets passadissos, pujades y devallades, algunes perilloses se poren admirâ el puig de les *Cabres*, sa cova de les

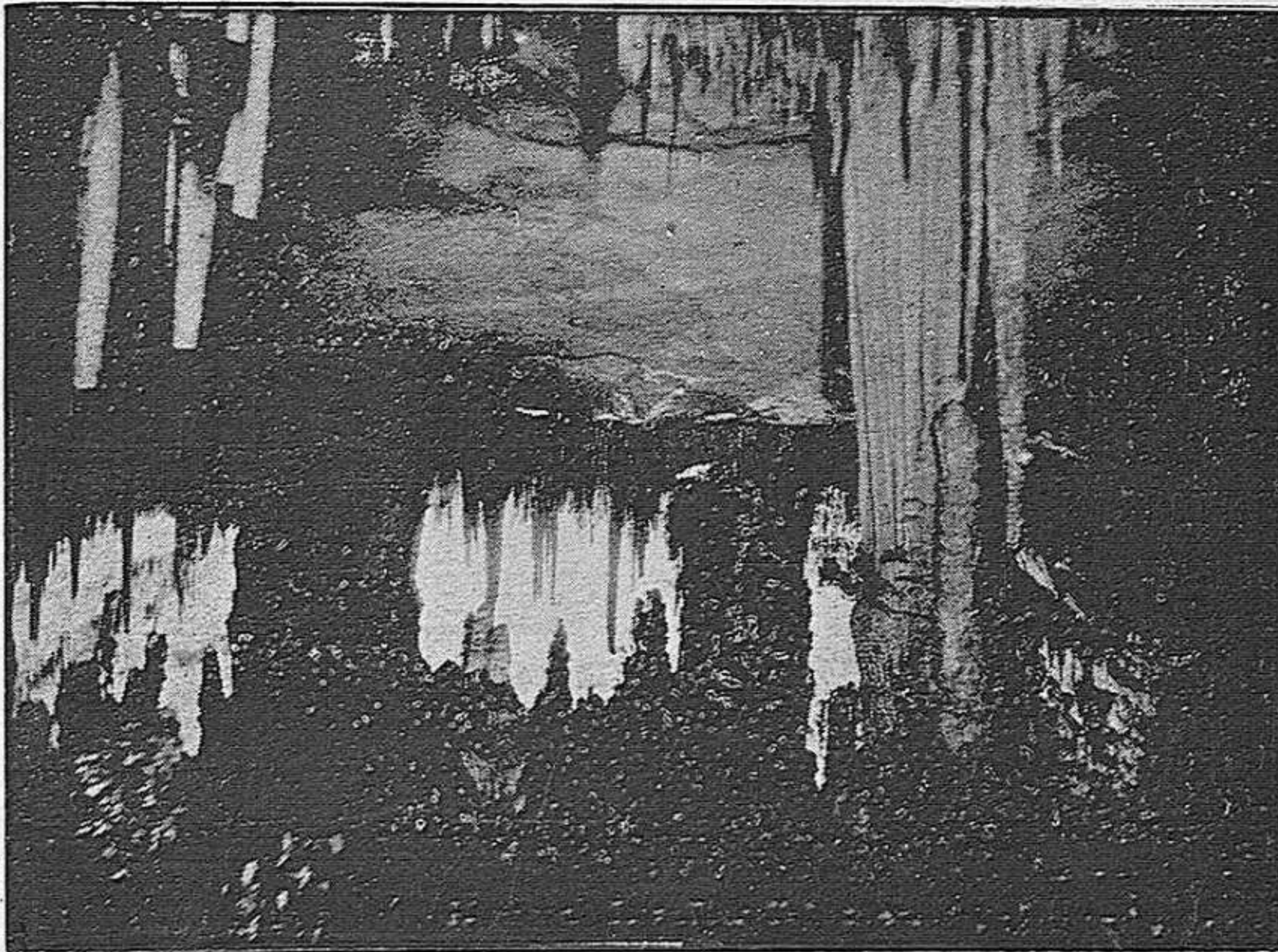
Manacor.—Còves d'el Pirata, (lag Victoria),

Rates pinyades, el *Lleó*, el dossê de la *Verge del Pilà*, *Sant Joseph*, y altres estalactites en forma d'estàtues; altres seguint sa retxa horitzontal, molt curioses; *el Teatro*, *la cova de Davit*, la columna d'els noms, *de la llansa*, *l'orgue*, *la pell de tigre* y *el Bany de la Reina Ester*, la cova de *l'arxiduc Salvador*, de blanques columnes, y moltes altres interessants.

Les covès del *Pirata*, també de Manacò, están emplantades en la possessió *Son Forteza*, y son dignes d'esser visitades per ses notabilíssimes estalactites.

Junt a sa gruta d'el *Pirata* n'hi ha una altre, sa *del Pont*, de grandiosa entrada y escabrós ascens, an-e quin fons hi ha un preciós lag, anomenat de la *Victoria*, amb una magnífica bòveda de blanquíssimes estalactites entrellassades unes amb altres y seguint direccions horissontals.

En aquesta darrera, com a ses del *Drack* hi ha un album ahont firmen els visitants y que conté alguns pensaments autògrafs de importants personalitats estrangeres qui han dirigit a Mallorca ses escursions de cercadôs y aimants de la bellesa.

Manacor.—Còves d'el Pirata. (Finestrals d'el lag).

Manuel Fuentes Pando.

CASA FUNDADA EN 1880

Independencia números 1 y 3; Remedios (Cuba)

LA HISTORIA

LLIBRERÍA, QUINCALLA, PERFUMERÍA, EFECTES D' ESCRIPTORI
BICICLETES Y VELOCÍPEDOS

MAGNÍFICA TENDA DE ROBES

DE MANUEL FUENTES PANDO

LA HISTORIA

VENTES AL CONTAT

PREUS MÓDICS

Apartat n.º 24 * Telegrafo: FUENTES * REMEDIOS

Agencia Agrícola Balear

Aquesta agencia, instalada a sa plassa d' es Mercat—87, garantisa ses primeres matèries per abonos, que procedeixen directament de sa seua casa o d' es Sindicat Agrícola de Manacor. Es preus son segons ses cotisacions de Valencia y Barcelona.

Surtit complet de productes antissèptics o insecticides moderns per combatre amb èxit ses malalties de ses plantes.

Exposició permanent de màquines útils y aparatos agrícoles. Se comanen tota casta de plantes y de llavors. Hey ha existencia d' els forratges que milló resultats han donat.

Desitjant donà impuls a sa secció d' Agricultura dispon sa casa de tota casta d' hormetjos y de personal inteligent per ses instalacions de beyès.

HORES DE DESPATX DE 9 A 2 D' ES CAPVESPRE

Té gran èxit fa molts d' anys
y está aprovat p' els doctòs
es **Xarop Llull**, d' els millós
per matà els cues d' els infants.

Se ven a casa del inventò, de Son Servera, y a Palma: Centro Farmacèutic y Farmacia Valenzuela.

¡Calsats de Moda!

ESMERADA CONFECCIÓ

Sabateria RATIER

Carrè de sa Cadena de Cort, 7 y 9

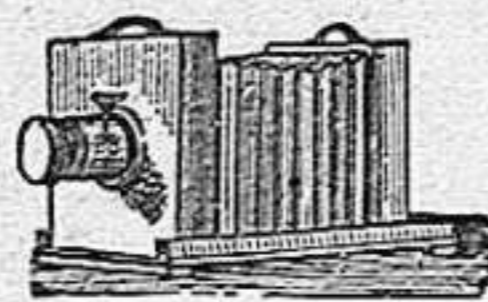
Venta de tabacs y efectes timbrats

ROCA Y VADELL

Sant Domingo, 44-2.

Agents per Balears de ses més importants Companyies de Seguros **Unión de Londres** (ram de vida), **Sun Fire** (incendis), **Zudrich** (contra els accidents), **Lloyd Malagueño** (maritims). Pólizes inmillorables. Inmediat arreglo y pago de sinestres.

Per més informes dirigirse an els agents.

DROGUES

Productes químics,

Aparatos y Articles de fotografia

D' EN

DOMINGO DURÁN

Especialitat en teles y tubos de colors al oli, pincells y brotxes, paletines, plaques y papers fotogràfics. Laboratori á disposició d' els aficionats. *Vistes de Mallorca.*

Carrè de Colón n.º 5 y Rastrillo n.º 10

PALMA DE MALLORCA

FOTOGRAFÍA MALLORQUINA

D' EN

Pep Truyol

Conquistadò, 28

Vistes de Mallorca per turistes tamany 13x18 y 18x24, vistes estereoscòpiques y targetes postals.—Trabayos fotogràfics de tota casta.—Fotoplatino a preus reduits.

Si tossiu,

preniu

Amb constancia y decisió

Ses pastilles **Rosselló**

Depòsits: a ses Farmacies

Valenzuela y Obradó.

Relotgeria Espanyola d' en Miquel Girbent

Relotges d' or y plata, acer, nikel, dublé, d' aquells que may s' espenyen y sempre marxen bé, de paret, sobremessa, despertadòs en gran amb unes tals campanes qu' els sorts despertarán. Per adobà relotges, no hi ha, parlant en plata, altre relotgeria, millor y mes barata.

RE CTGES DE TOT ST -Carrè d' en Colón, 22

OBRA D' ACTUALITAT

“EL DERRIBO DE LAS MURALLAS DE PALMA,”

Extracte de lo referent a ses murades publicat a *La Almudaina* d' els días 10, 11, 12 y 13 d' el corrent. Es un tomet de 144 pàgines.—Se ven al preu de **UNA pesseta** a sa llibreria de n' AMENGUAL y MUNTANER, Cadena, 2, y a ses Sucursals d' Inca y Manacor.